

Oversikt over Det gamle testamente – forfatterskap

Skrift	Forfatter	Kommentar
Mosebøkene	Moses	Både tradisjonen og bibelen selv vitner om at Moses har skrevet Mosebøkene (se referanser under). Enkelte tilføyelser av andre må også ha forekommet, slik som beretningen om Moses' død.
Josva	Ukjent	Boken må være skrevet av et øyenvitne, men etter at begivenhetene har funnet sted.
Dommerne	Ukjent – Samuel m. fl.?	
Rut	Ukjent – Samuel?	
Samuelsbøkene	Ukjent – Samuel m. fl.?	Muligens skrevet av Samuel, Gad og Nathan (jfr. 1 Krøn 29,29 , samt 1 Sam 10,25 og 2 Krøn 9,29)
Kongebøkene	Ukjent	Forfatteren har støttet seg til ulike kongekrøniker (jfr. 1 Kong 11,41 1 Kong 14,19 1 Kong 14,29).
Krønikebøkene	Ukjent – Esra?	Forfatteren har støttet seg til en rekke ulike kilder.
Esra	Esra	
Nehemja	Ukjent – Nehemja? Esra?	
Ester	Ukjent – Mordekai? Esra?	
Job	Ukjent	
Salmene	David m.fl.	
Ordspråkene	Salomo	
Forkynneren	Salomo	
Høysangen	Salomo?	
Jesaja	Jesaja	Det er en rekke referanser til Jesajas bok i Det nye testamente (NT), slik som Matt 8,17 Matt 12,17-21 Luk 4,17-19 Joh 12,38-41 Apg 8,28-33 Rom 10,16 Rom 10,20-21
Jeremia	Jeremia	I Jer 36 berettes det om hvordan Jeremia ved skriveren Baruk skriver ned sine profetier.
Klagesangene	Jeremia?	
Esekiel	Esekiel	
Daniel	Daniel	Daniels bok er relativt omstridt, blant annet fordi boken inneholder svært detaljerte profetier om verdenshistorien som skal ha blitt gitt på et tidspunkt før noe av det var skjedd (jfr. Dan 11). Et annet særtrekk er at i de manuskriptene som er bevart til dag så foreligger kapittel 1 og 8-12 på hebraisk, mens kapittel 2-7 er på arameisk (fra og med kapittel 2 vers 4 b og ut kapittel 7). Det er mulig at boken også opprinnelig var skrevet på to språk, da overgangen gir mening ut fra teksten. Den klareste referansen til Daniel fra NT er Matt 24,15 . Sammenlign også Mark 13,14-26 med Dan 9,27 , Dan 12,1 og Dan 7,13ff .
Hosea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Mika, Nahum, Habakkuk, Sefanja, Haggai, Sakarias, Malakias	Respektive profeter	

Bemerkninger

- Hovedkilde: [Norsk studiebibel – Thoralf Gilbrant \(hovedredaktør\)](#)
- Fra bibelkritisk hold har det blitt fremmet en rekke hypoteser for alternative forfatterskap for bøkene i Det gamle testamente. Dette gjelder i særlig grad Mosebøkene, Jesaja og Daniel. En kort oppsummering av de vanligste bibelkritiske hypotesene for disse bøkene er gitt under.
- Det finnes en rekke referanser til bøkene fra andre av bibelens bøker. Et utvalg av kryssreferanser for Mosebøkene er gitt under.

Utvalgte bibelkritiske hypoteser

- Mosebøkene - firekildehypotesen: En hypotese som har vært mye brukt for Mosebøkene er den såkalte firekildehypotesen hvor en hevder at Mosebøkene ikke er skrevet av Moses, men at teksten har blitt sammensatt av fire ulike hovedkilder (J, E, D og P). Hypotesen har dominert mye av den moderne forskningen, men har i økende grad blitt utfordret av andre modeller. Argumentene som blir brukt for å begrunne hypotesen er typisk at
 - o det er brukt ulike navn på Gud i ulike avsnitt (for eksempel ved at det veksles mellom "Yahweh" eller "Yahweh Elohim")
 - o det oppfattes at deler av fortellingen blir fortalt to ganger på forskjellig måte (eksempler som brukes her er skapelsesberetningen, syndefloden, pakten med Abraham, Jakobs navneendring m.fl.)
 - o det oppfattes at det er anakronismer i fortellingen (ved at det refereres til folkeslag eller kulturelle fenomener før de skal ha oppstått etter vanlig datering, som for eksempel kaldeerne eller kamelhold)
 - o at det er brukt vekslende litterær stil i fortellingen (for eksempel ved at det veksles mellom formell og enkel stil, eller ved at formen for kommunikasjon med Gud veksler mellom direkte og indirekte)
- Jesaja - tritojesajahypotesen: En forklaringsmodell som ofte brukes på Jesajas bok er at den er blitt skrevet av tre ulike forfattere (Proto-, Deutero-, og Trito-Jesaja) som levde henholdsvis før, under og etter det babylonske fangenskapet.
- Daniel – makkabeerhypotesen: En forklaringsmodell som ofte brukes på Daniels bok er at den ble skrevet lenge etter det den utgir seg for å være, og i særskilt grad gjelder dette for de profetiske avsnittene. En hevder da at boken ble til under makkabeeroppøret, som var en jødisk frihetskamp som fant sted i årene 167-164 f.Kr. Motivasjonen for boken skal da ha vært å gi lindring og håp under forfølgelsene, samt eventuelt å skape økt oppslutning om kampen. Videre hevder en at visjonene i boken er tillagt profeten Daniel som en ren pseudonym tilskrivelse, uten at den egentlig har noe som helst med ham å gjøre. De detaljerte profetiene i boken blir derved forklart som tilbakeskuende historiefortelling i profetisk form, i stedet for en fremoverskuende profetisk åpenbaring. Det har også blitt gjort ulike forsøk på å stille spørsmålstegn ved de historiske opplysningene i boken, men arkeologiske funn og andre kilder har bekreftet at det er en troverdig fremstilling av den nybabylonske perioden som blir gitt.
- Ingen av de tre hypotesene som er gjengitt over stemmer overens med det vitnesbyrde som de bibelske tekstene selv gir.

Bibelske referanser

- Mosebøkene:
 - o Internt i Mosesøkene: [2 Mos 17,14](#) | [2 Mos 24,4](#) | [4 Mos 33,2](#) | [5 Mos 31,9-11](#) | [5 Mos 31,24-26](#) | [5 Mos 31,22](#)
 - o Det gamle testamente: [Jos 1,7-8](#) | [Jos 8,31-35](#) | [Jos 22,5-9](#) | [Jos 23,6](#) | [Dom 3,4](#) | [1 Kong 2,3](#) | [1 Kong 8,9](#) | [1 Kong 8,53-56](#) | [2 Kong 14,6](#) | [2 Kong 21,8](#) | [2 Kong 23, 25](#) | [2 Krøn 23,18](#) | [2 Krøn 25,4](#) | [2 Krøn 34,14](#) | [2 Krøn 35,12](#) | [Esra 3,2](#) | [Esra 6,18](#) | [Neh 8,1-9](#) | [Neh 13,1](#) | [Dan 9,11-13](#) | [Mal 4,4](#)
 - o Det nye testamente: [Matt 8,4](#) | [Matt 19,8](#) | [Mark 1,44](#) | [Mark 7,10](#) | [Mark 10,5](#) | [Mark 12,26](#) | [Luk 5,14](#) | [Luk 16,31](#) | [Luk 20,37](#) | [Luk 24,27](#) | [Luk 24,44](#) | [Joh 5,46](#) | [Joh 7,19](#) | [Apg 3,22](#) | [Joh 13,38-39](#) | [Apg 15,5-21](#) | [Apg 26,22](#) | [Apg 28,23](#) | [Rom 10,5](#) | [Rom 10,19](#) | [1 Kor 9,9](#) | [2 Kor 3,15](#) | [Heb 7,14](#) | [Heb 8,5](#) | [Åp 15,3](#)